

UNIVERZITA KARLOVA I. lékařská fakulta

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce   **Postoje zdravotníků na jednotce intenzivní péče k pacientům po sebevražedném pokusu**

Název diplomové práce v anglickém jazyce   Attitudes of health care professionals in intensive care to patients after suicide attempt

Autor práce Bc. Petra Kukulková

Název studijního oboru   Intenzivní péče

Forma studia   kombinovaná

Vedoucí práce   Mgr. Václav Kukol   pracoviště

Oponent práce   Mgr. Veronika Di Cara   pracoviště   ÚTPO

Akademický rok   2015/16

Hodnotící kritéria závěrečných prací

Závěrečné práce jsou hodnoceny slovně, počtem bodů a navrženým klasifikačním stupněm. Oba hodnotitelé (vedoucí i oponent) vypracují posudek, jehož součástí je bodové hodnocení jednotlivých aspektů práce (v daném bodovém rozpětí a struktuře), návrh klasifikačního stupně a jeho slovní zdůvodnění. Součástí posudku bývají také doporučené otázky k obhajobě.

Bodové rozpětí pro jednotlivé klasifikační stupně je pouze doporučeno, hodnotitel se od něj může v odůvodněných případech odklonit (vysoký odborný či společenský přínos práce může převážit drobné nedostatky, anebo naopak zásadní pochybení v klíčovém aspektu může být natolik závažné, že práce není doporučena k obhajobě i přes jiné nesporné kvality).

Klasifikace navržená v posudcích není pro zkušební komisi Státních závěrečných zkoušek závazná, ta k posudkům sice přihlíží, ale rozhoduje se na základě průběhu obhajoby a vlastního uvážení. I v případě jednoho či obou nedoporučujících posudků může student závěrečnou práci před komisí obhajovat.

Ústav teorie a praxe ošetrovatelství
I. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Kateřinská 32, 121 08 Praha 2
Tel.: 224 961 111
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

Hodnocení jednotlivých aspektů teoretické a výzkumné práce

Hodnocená položka	Úroveň a charakteristika položky a odpovídající počet přidělených bodů	Počet bodů
<p>Abstrakt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsahuje abstrakt všechny klíčové části (výchozí, cíle, výzkumné otázky či hypotézy, použité metody, hlavní výsledky a jejich implikace)? ▪ Koresponduje abstrakt s obsahem práce? ▪ Má abstrakt přiměřený rozsah? <p>(0-5 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – abstrakt postrádá jasné sdělení ▪ Dobrá úroveň – abstrakt je neúplný nebo v něm chybí jedna či více klíčových částí nebo není konzistentní s cílem, strukturou práce či diskutovanými poznatky ▪ Velmi dobrá úroveň – abstrakt obsahuje všechny položky, ale: jeho vypovídací hodnota je slabá, je příliš dlouhý, je matoucí ▪ Výborná úroveň – kvalitně zpracovaný stručný souhrn obsahující všechny klíčové informace 	<p>3</p>
<p>Abstrakt (slovní hodnocení) V abstraktu vhodné délky chybí některé důležité části (výchozí, vliv na praxi).</p>		
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Je zdůvodnění práce uvedené v úvodu logické? ▪ Byla zvolena adekvátní literatura a je její záběr vzhledem k tématu dostatečný/úplný? ▪ Je zvolená literatura aktuální? ▪ Je použitá literatura řádně citována? ▪ Je použitá argumentace prezentována standardním způsobem? ▪ Byl dosavadní výzkum podroben kritice? ▪ Je popsána metoda rešerše? ▪ Jsou využívány přednostně primární zdroje? <p>(0-20 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – odůvodnění nebo rešerše chybí, význam/přínos práce je pochybný, neposkytuje odpovídající oporu pro tvrzení autora, chybí přehled předešlých výzkumů a/nebo nekriticky přejat, reference na práci jiných autorů je nepřiměřená ▪ Dobrá úroveň – pro zpracování diskutovaného tématu byla vybrána adekvátní odborná literatura. V práci je referováno k odpovídající empirické nebo teoretické bázi. Byla provedena rešerše předešlých výzkumů (ale jenom nebo v převážné míře českých), na něž je v práci správně referováno ▪ Velmi dobrá úroveň – byla zvolena a je podrobně diskutována adekvátní odborná literatura k tématu. Popis základních pramenů nebo teoretického rámce je na standardní dobré úrovni a zohledňuje i práce zahraničních autorů ▪ Výborná úroveň – význam a praktické implikace práce jsou dobře definovány. Teoretický nebo empirický základ je dobře popsán včetně práce zahraničních autorů a v práci diskutován. Je předložen odpovídající a kritický přehled dosavadních výzkumů, který odpovídajícím způsobem interpretuje současné poznatky a kontroverze v oboru. Argumentace použitá v práci může být inovativní a pro obor přínosná 	<p>16</p>
<p>Odůvodnění a rešerše odborné literatury (slovní hodnocení) V kapitole Úvod autorka popisuje obsah jednotlivých kapitol a spíše stručně nastiňuje význam zvoleného tématu. Způsob rešerše literatury je popsán dostatečně, použité zdroje jsou většinou primárního charakteru, aktuální a dostatečného množství. Jejich citování je přehledné, jen občas je zdroj z neznámého důvodu uveden i v uvozovkách (např. str. 19). Práce s literaturou je na slušné úrovni, až na několik bodů: Rozdělení zahraničních a domácích zdrojů do dvou kapitol je nelogické (Kapitola 2. Současný stav poznání, Kapitola 3. Sebevražda). Informace o počtech sebevražd a způsobech provedení by si zasloužily přehlednou tabulku či graf (str. 16-18), které by usnadnily pochopení.</p>		

Na straně 22. autorka cituje Rabocha a Laňkovou ve smyslu, že pokud pacient se suicidálními sklony není aktuálně nebezpečný sobě či jiným, je propuštěn, dále je nutný dohled a „jeho blízcí jsou informováni o hrozícím riziku“. Je toto přesná citace?
Na str. 29 autorka popisuje pod čarou hostilitu pacienta, ale v textu se jedná zejména o hostilitu vyhořelých zdravotníků.

<p>Použité metody a logika struktury práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou jasně stanoveny a zdůvodněny cíle práce, výzkumné otázky či hypotézy? ▪ Je zdůvodněna volba použitých metod (rozsah a metoda výběru vzorku, tvorba, zpracování a analýza dat)? ▪ Jsou všechny použité metody a postupy dobře a podrobně popsány, umožňuje popis replikaci? ▪ Byla věnována pozornost reliabilitě a validitě dat? <p>(0-20 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy ve výběru nebo popisu jedné nebo více částí práce, zvolené metody neodpovídají cílům, otázkám či hypotézám ▪ Dobrá úroveň – základní části práce jsou popsány na dostatečné úrovni a umožňují porozumět použitým metodám a postupům ▪ Velmi dobrá úroveň – všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a odpovídají současné vědecké praxi ▪ Výborná úroveň – všechny použité klíčové metody a postupy jsou podrobně popsány a splňují nároky na vědeckou práci, mohou být inovativní a pro obor přínosné 	<p>10</p>
---	--	------------------

Použité metody a logika struktury práce (slovní hodnocení)
Cíle práce a výzkumné otázky jsou stanoveny.
Kritéria pro výběr účastníků jsou jasná, autorka popisuje jejich výběr jako „nahodilý“. Zdá se, že se jednalo o účelový (a tedy nereprezentativní) výběr z přítomných zdravotníků až do získání 20 účastníků.
Autorka nepopisuje, proč si zvolila kvalitativní přístup, ani jak je odlišný od kvantitativního výzkumu. Metoda použitá k analýze kvalitativních dat z 20 rozhovorů je označena jako „otevřené kódování“. Informace uvedené v kapitole Metodologie a výsledky ale ničím otevřené kódování nepřipomínají, jedná se spíše o ryze kvantitativní popis četností různých typů odpovědí, které se navíc zdají být „promíchané“ (str. 94). Kvantitativnímu přístupu nasvědčuje i fakt, že autorka participující osoby nazývá „respondenty“ a pracuje výhradně s procentuálním vyjádřením. Kdyby autorka postupovala metodami obvyklými při analýze kvalitativních dat, mohla by z rozhovorů vytěžit mnohem více zajímavých informací.

<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odpovídají všechny uvedené informace soudobému stavu poznání? ▪ Neobsahuje práce zavádějící, či dokonce demagogická tvrzení a polopravdy? ▪ Jsou závěry prezentovány srozumitelně? ▪ Jsou prezentovány všechny relevantní poznatky? ▪ Byly vzaty v potaz silné i slabé stránky práce? ▪ Jsou závěry korektní? ▪ Byly vzaty v úvahu alternativní vysvětlení? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – výrazné problémy s prezentací nebo s interpretací výsledků ▪ Dobrá úroveň – prezentované výsledky jsou vnitřně konzistentní. Některé interpretace výsledků jsou přiměřené. Práce zmiňuje některé z jejich hlavních slabých a silných stránek ▪ Velmi dobrá úroveň – výsledky jsou srozumitelně prezentovány a jeví se jako správné. Interpretace výsledků jsou přiměřené. Slabé a silné stránky práce jsou diskutovány včetně implikací pro interpretace poznatků. Práce demonstruje porozumění implikacím diskutovaných poznatků pro další výzkum nebo opatření ▪ Výborná úroveň – výsledky prezentovány srozumitelně a jeví se jako správné. Správná interpretace výsledků je provedena s kritickým zohledněním možných alternativních vysvětlení. Jsou diskutovány slabé i silné stránky práce včetně implikací pro interpretace poznatků. Výsledky jsou diskutovány v kontextu dalších výzkumů a zdůrazňují přínos k rozvoji vědomostí (nebo vývoji 	<p>12</p>
---	--	------------------

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jsou závěry diskutovány v kontextu soudobého výzkumu? ▪ Jsou učiněna doporučení pro další výzkum nebo opatření? <p>(0-20 bodů)</p>	<p>nových technik a postupů). Jsou učiněna jasná a odpovídající doporučení pro další výzkum nebo opatření</p>	
<p>Zpracování tématu a interpretace získaných poznatků (slovní hodnocení)</p> <p>Závěry jsou formulovány velmi srozumitelně, ale silné a slabé stránky práce ani její limity (nemožnost generalizace výsledků) a alternativní vysvětlení autorka spíše nezmiňuje. Návrh dalšího výzkumu je zmíněn v textu.</p> <p>Autorka se v kapitole Diskuse pokouší diskutovat o nalezených faktech a hledat vysvětlení, ale z větší části se jedná o zopakování výsledků uvedených již v předchozí kapitole. Fakt zjištěný ze zahraniční literatury, že vzdělání v péči o suicidální pacienty péči zlepšit, není autorkou v diskusi více rozebrán ve světle zjištěné informace, že české sestry nemají valný zájem o další vzdělávání v této oblasti. Na druhou stranu čeští lékaři, kteří absolvovali relevantní seminář, uváděli jeho zásadní přínos.</p> <p>To, že určitý lékař „...s chutí předává suicidální pacienty do psychiatrické péče“ je citace a měla by být uvedena v uvozovkách, jinak v textu vypadá nepatřičně (str. 69).</p> <p>Zavádějící je použití slova „významný“ při prezentaci výsledků kvalitativní studie (str.92)</p> <p>Hlubší prozkoumání během rozhovoru a následně v diskusi by si zasloužil názor jednoho lékaře, že u svých příbuzných by postupoval odlišně, než je v doporučených postupech. Momentálně není jasné, jak byl tento výrok myšlen, ale je potenciálně velmi zajímavý.</p> <p>Prostoru k diskusi nabízí nalezená data více než dost. Např. je to, že s přibývajícím profesními zkušenostmi vidí zdravotníci péči o suicidální pacienty jakou marnou, nutně známkou jejich negativního vývoje, jak autorka uvádí na str. 98? I na str. 96, kde autorka uvádí výsledky studie amerických lékařů, kteří péči o suicidální pacienty považují za výrazně náročnější, ve srovnání s českým vzorkem lékařů a sester by byla diskuse o možných důvodech zajímavá.</p> <p>Finální apel na zdravotníky na str. 103 není zcela vhodný pro formát vědeckého textu diplomové práce.</p>		
<p>Etické aspekty práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Byly vzaty v úvahu etické otázky související s tématem práce a realizací výzkumu? ▪ Nedošlo k ohrožení zájmů účastníků výzkumu? ▪ Jsou diskutovány etické konflikty výzkumné činnosti? ▪ Byla respektována pravidla publikační etiky? ▪ Jaký byl výsledek shody v systém pro odhalování plagiátů (Thesis)? <p>(0-10 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – etické otázky jsou opominuty, etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů nejsou respektována nebo jsou nedostatečně ošetřena ▪ Dobrá úroveň – práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu, nicméně z etického hlediska vykazuje nedostatky, které ale nejsou zásadního charakteru ▪ Velmi dobrá úroveň – práce diskutuje etická pravidla a ošetřuje zájmy účastníků výzkumu ▪ Výborná úroveň – etická pravidla výzkumu a ochrana osobních údajů jsou dostatečně ošetřeny. Jsou diskutovány všechny etické konflikty výzkumné činnosti. Autor bere v potaz společensko-kulturní dopad práce 	<p>5</p>
<p>Etické aspekty práce (slovní hodnocení)</p> <p>Výzkum byl schválen a žádost je k dispozici u autorky z důvodu zachování anonymity zdravotnického zařízení. Zachování anonymity zvolené fakultní nemocnice je zde naprosto zásadní, protože způsob prezentace dat umožňuje do detailu identifikovat, co který účastník (dle jeho věku, vzdělání) sdělil ohledně vlastních zkušeností se syndromem vyhoření, pracovního nasazení a dalších citlivých informací. Z tohoto důvodu doporučuji, aby práce nebyla veřejně přístupná v repositáři.</p>		

Formulář informovaného souhlasu je přiložen, obsahuje důležité části, ale není v něm uvedeno, že účastník může kdykoliv odstoupit od rozhovoru, což by zřejmě bylo vhodné, vzhledem k popisované úlevě účastníků po poslední otázce a jejich napětí během rozhovoru. Pravidla publikační etiky se zdají být respektována dobře, shoda v Thesis je menší než 5%.

<p>Odborný a společenský přínos</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pojednává práce aktuální/praktický problém? ▪ Je práce přínosná z hlediska oboru? <p>(0-10 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – práce se nezabývá společensky aktuálním nebo praktickým problémem ▪ Dobrá úroveň – práce pojednává alespoň částečně aktuální nebo praktický problém v kontextu oboru ▪ Velmi dobrá úroveň – práce pojednává aktuální a praktický problém v kontextu oboru ▪ Výborná úroveň – práce je originální a přínosná pro rozvoj oboru, zabývá se významným společenským problémem 	<p>10</p>
--	---	------------------

Odborný a společenský přínos (slovní hodnocení)
 Zvolené téma je velmi důležité pro současnou ošetrovatelskou praxi v intenzivní péči. Vzhledem k tomu, že studentka považovala za nutné toto téma zpracovat, jsem ochotna odhlédnout od metodologických nepřesností. I přes jejich nespornou a limitující přítomnost je práce přínosná pro rozvoj oboru, zejména upozorněním na toto téma, zjištěným vysokým počtem zdravotníků s příznaky syndromu vyhoření, vzhledem (i když omezeným) do pocitů zkušených zdravotníků a jejich postojů (např. nezáměr o vzdělávání v této oblasti, ochota starat se o tento typ pacientů i přes nedostatek specifických znalostí, pochopení bilanční sebevraždy účastníky lékaři)

<p>Formální úroveň práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obsahuje práce všechny klíčové části? ▪ Má práce dostatečný či přiměřený rozsah? ▪ Je práce logicky uspořádána? ▪ Je práce z formálního hlediska bez chyb? ▪ Má práce dobrou jazykovou úroveň? ▪ Jsou soustavně používány zavedené zkratky? <p>(0-15 bodů)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná úroveň – práce není na odpovídající úrovni zpracována a vnitřně uspořádána, např. chybí některá z jejích klíčových částí, neodpovídá rozsahem požadavkům či je nelogicky uspořádána ▪ Dobrá úroveň – text je z hlediska obsahového i formálního bez zásadních pochybení, práce je úplná a má jasnou strukturu ▪ Velmi dobrá úroveň – práce je zpracována na velmi dobré úrovni, text je vhodně členěn a jsou dodrženy všechny zásady logické i formální strukturace textu ▪ Výborná úroveň – práce je napsána na vysoké akademické úrovni 	<p>15</p>
---	---	------------------

Formální úroveň práce (slovní hodnocení)
 Práce vhodného rozsahu je obsahově relevantní, zajímavá a čtivá. Její jazyková úroveň a úprava jsou na velmi vysoké úrovni. Pouze výraz „několik 10 let“ není vhodný. Zkratky jsou používány standardním způsobem.

Doporučená klasifikace práce podle bodového ohodnocení 71 bodů

Doporučený klasifikační stupeň	Bodové rozpětí pro diplomové práce
Výborně	100–86
Velmi dobře	85–71
Dobře	70–56

Práci klasifikuji stupněm: **Velmi dobře**

Slovní zdůvodnění navrhovaného klasifikačního stupně¹:

Vzhledem k tomu, že studentka rozpoznala důležitost tohoto tématu, jsem ochotna odhlédnout od metodologických nepřesností. I přes jejich nespornou a limitující přítomnost je práce přínosná pro rozvoj oboru.

Práci doporučuji k obhajobě

Otázky a připomínky k obhajobě práce:

Myslíte si, že je profesní deformace a syndrom vyhoření všeobecných sester také důsledkem jejich nadměrné pracovní zátěže?

Jak by mohlo kvalifikační/specializační studium vhodně ovlivnit postoje všeobecných sester k pacientům po suicidálním pokusu?

Místo a datum vypracování posudku
Praha, 1/8/2016

Podpis oponenta práce

---

¹ V případě hodnocení stupněm neprospěl/a uvést hlavní nedostatky práce a zdůvodnění tohoto rozhodnutí.